

Şehrin

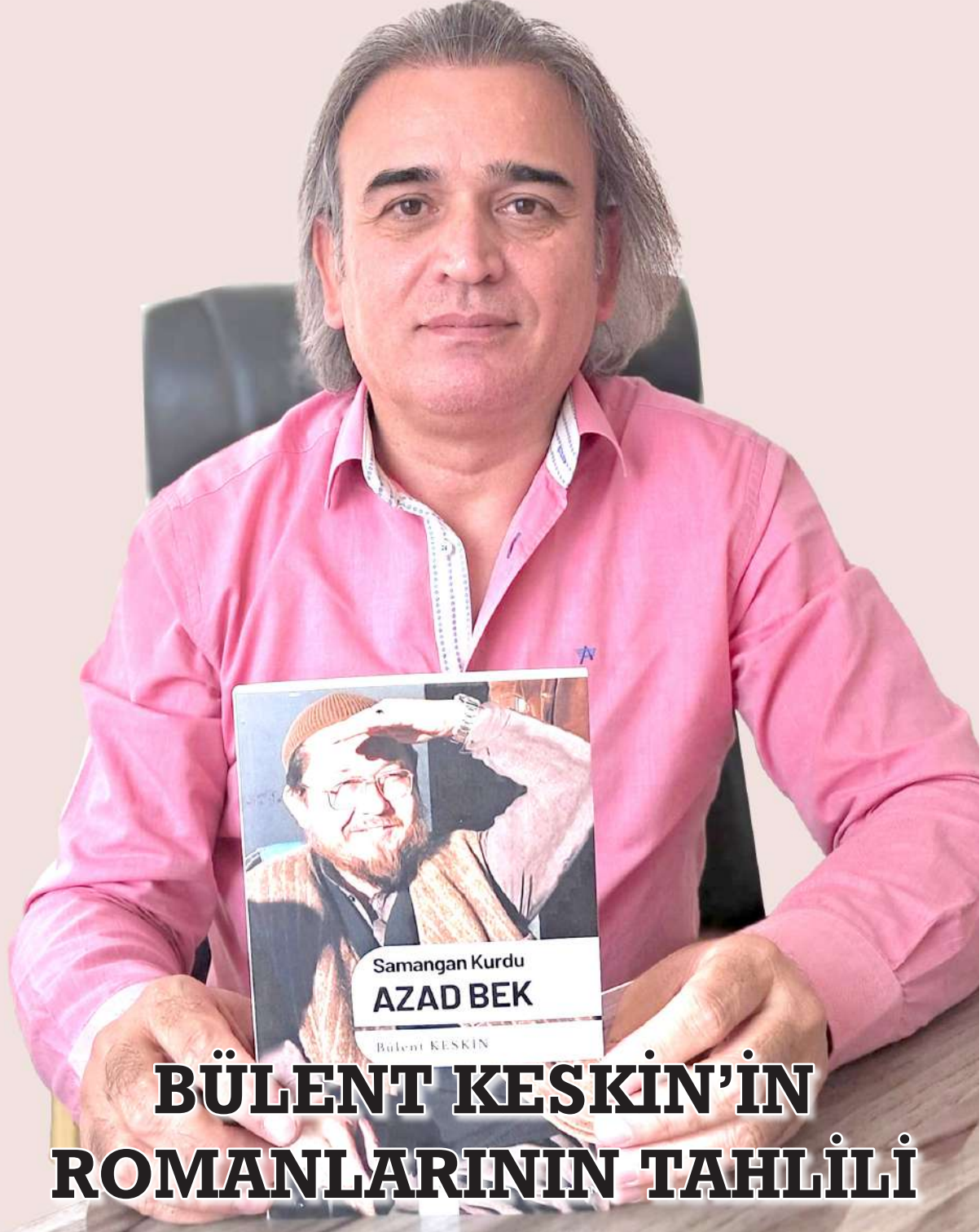
YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

Maafızası

CİLT: 6 • SAYI: 27

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

15 KASIM 2024 CUMA

BÜLENT KESKİN'İN

ROMANLARININ TAHLİLİ

EDİTÖRDEN

**SADIK
GÖKCE**

sadikgokce@hotmail.com

Maraton koşmak zordur. Koşucunun nefesini iyi ayarlaması ve tempoyu tutturması gerekir.

Aksi halde finiş çizgisini göremeden yarış dışında kalır.

Biz Şehrin Hafızası ekibi olarak bir maraton koştuğumuzun farkındayız. Konunun farkında olmak sorumluluğumuzu artırıyor. Bazı mesafelerde hızımızı arttırmak zorunda kalıyoruz. Hız artırma işlemini yaptığımızda halen koşuya devam edebilecek nefese ve efora sahip kalabilmeyi becerebilmek önemli.

İlavemizin altıncı cildi de elinizde tuttuğunuz sayı ile tamamlanmış oldu. Sıra sonraki ciltlerde... Koşmak için daha nefesimiz var. Hani koşuya başlayıp bu koşu sonucunda çatlayıp ölen AMOK koşucuları vardır. Onlar bir türlü duracağı yeri bilmediklerinden hayatlarını kaybederler. Ama biz bir AMOK koşucusu değiliz. Nerede duracağımızı biliyoruz diye düşünüyorum.

Genellikle her cildimiz 24 sayıdan oluştu. Altıncı cildimizde bu geleneği bozduk. Üç sayı fazla çıkardık. Yani 27 sayı oldu altıncı cildimiz.

Her cildin sonunda olduğu gibi bu cildimizin de son sayısında da Konyalı bir yazarımızı tanıtıyoruz. Bu sayımızın konuğu Bülent Keskin. Üretken bir ya-

zar. Yirminin üzerinde kitabı basılmış. Roman, hikâye, masal ve şiir alanında kalem oynatmış.

Yine dolu dolu bir cilt oldu. Türk dünyasının ve tarihinin önemli konularına değindik. Konya'nın geçmişini günümüze getirip bazı hatırlatmalar yaptık. Veciz sözlerle dersler vermeye çalıştık. Hikâye ve denemelerle milli kültür ve terbiyemizi hatırlamaya çalıştık. Bunları yaparken ne kadar başarılı olduğumuzun kararını biz değil siz okuyucularımız vereceksiniz.

Bu ciltte daha öncekilerde olduğu gibi bize destek veren Prof. Dr. Ahmet Sevgi, Prof. Dr. Mustafa Özcan, Şaban Kumcu, Fatma Tutak ile Anuş Gökçe'ye ve bu ciltte aramıza katılarak ilavemize renk katan Dr. Hale Gürbüz Hocama teşekkür ediyorum.

İnşallah yedinci cildimizde daha farklı konularla karşınızda olacağız. Yine Türk kültürü, töresi içerisinde kalma gayreti içerisinde olacağız. Bu konuda bizi denetleyecek güç siz okuyucularımız olacak. Bu konuda yapacağınız geri dönüşler bizim için çok önemli ve yol gösterici olacak.

Her zaman söylediğim gibi "NİYET HAYIR AKIBET HAYIR" diyorum.

İÇİNDEKİLER

- EDİTÖRDEN - **SADIK GÖKCE**
- BÜLENT KESKİN'İN ROMANLARININ TAHLİLİ - **ANUŞ GÖKCE**

BÜLENT KESKİN'İN ROMANLARININ TAHLİLİ

ANUŞ
GÖKCE

Sevgili okurlar, bu sayıda sizlere Akşehir'de yaşayan ve kalemini Türk kültürü için oynatan Bülent Keskin'i ve eserlerini tanıtmaya çalıştım, okuyabildiğim kadarıyla romanlarında işlediği konulara temas edeceğim.

1973 yılında Manisa'da doğan Bülent Keskin, Sağlık Meslek Lisesini bitirerek memuriyete başladı. Görev aldığı yerlerde halkla bütünleşerek o yörenin kültürünü, edebiyatını, efsanelerini, halk hikâyelerini, masallarını, destanlarını, sık kullanılan deyim ve atasözlerini toplayarak bunları roman ve hikâyelerinde kullandı. Memuriyet hayatı devam ederken Selçuk Üniversitesi Biyoloji Bölümünden mezun oldu. Halen Selçuk Üniversitesi Yunak Meslek Yüksekokulunda Yüksekokul Sekreteri olarak görev yapmaktadır.

Roman ve hikâyelerinin konularını Türk tarihinden ve Edebiyatından seçen, yer yer efsanelere, halk hikâyelerine, destanlara ve masallara yer veren Bülent Keskin, eserlerinde Türklerin uğradığı katliamlara ve soykırımlara dikkat çekiyor. **Dil ve üslup özellikleri:** Eserlerini sade bir dille kaleme alır. Eserleri didaktiktir. Akıcı bir üslubu vardır. Kişileştirme, tasvir ve benzetme sanatları kullanmıştır. Eserlerinde efsanelere, halk hikâyelerine, tarihi eserlere ve milli kahramanlara yer verir. Konularını tarihten ve güncel olaylardan seçer. Önemli kişilerden, eserlerden, evliyalardan bahseder ve mesneviden örnekler verir.

Yayınlanmış eserleri

Romanları: **Gönül Alan**, (KDY yay, I. Baskı, İST. Mayıs 2020), **Gönül Veren**, (Buğra Yayinevi, I. Baskı, Konya 2015), **Hüzün Kaldı Geriye** (Buğra Yayinevi, I. Baskı Konya Nisan 2016), **Dünyanın Ortasındaki Şehbal**, (Akşehir Belediyesi Kültür Yay., I. Baskı, Akşehir/Konya 2018), **Meriç'in Sulan Kanayınca**, (KDY Yay., I. Baskı, İST., Mayıs 2021) **İstiklâl Uğruna**, (KDY yay, I. baskı, İST. Aralık 2023) **Bayatku'nun Sırnı**, (Yunak Belediyesi Kültür Yay., Yunak 2022), **Çalın Davulları** (Akçağ Yay., I. Baskı, Ankara 2020), **Yüreğimi Yaktıkları Sene 1915** (Akçağ Yay.2.Baskı, Ankara 2020), **Annem Gelince Aklıma** (KDY Yay., I. Baskı İst. Eylül 2021), **Masum** (Ayrıldız Kitap Akademik Analiz, I. Basım, Bursa Mayıs 2022), **Nasreddin Hoca** (Akşehir Belediyesi Kültür Yay. Akşehir Konya 2023), **Samangan Kurdu Azad Bek**, (Post Yay., İST.,I. Baskı İst.-Mart 2022, 2.

Baskı Mart 2024) **Kırmızı Kar**, (KDY yay., 1. Baskı, İST.-Ekim 2023), **Cantemir** (Post Yay., I. Baskı, İstanbul Ağustos 2024)

Hikâyeleri: **Ağustos Soğuğu** (Yunak Belediyesi Kültür Yay., I. Basım, 2022), **Gönülümün Güvercini** (KDY yay., I. Baskı, İstanbul 2023),

Masal: **Zamanın Behrinde** (Yunak Belediyesi Kültür Yay., I. Basım, 2023)

Güldeste: **Aşık Molla Rahim Güldestesi** (Haz.: Kadir Öztas-Bülent Keskin, Yunak Belediyesi Kültür Yay., 2022)

Romanlarının Tahlihi

Gönül Alan romanında Bülent Keskin, Kerem ile Aslı misali bir aşk hikâyesini anlatıyor. Olayın kahramanları Mehmet ile Dilara'nın unutulmaz aşkları, duyguları, fedakârlıkları, pişmanlıkları vs. anlatılıyor. Mehmet Dilara'yı 18 yıl geçmesine rağmen unutamamıştır. Ailesi tarafından başka biriyle evlenmeye zorlanan Dilara ise babasının Mehmet'i öldürmesinden korktuğu için aşkını feda etmiştir. Yazar kahramanları vasıtasıyla hakiki aşkın nasıl olması gerektiğine dikkat çekiyor. Ona göre aşk; hangi şartlarda olursa olsun daima sevmektir. "Aşk, kavuşmak ya da kavuşmamak değildir. Aşkın bunlara ihtiyacı yoktur. Kavuştuğunda kalmıyorsa ya da bitiyorsa aşk değildir." (**Gönül Alan, s.68**)

Eserinde Dede Korkut'tan bahseden yazar, Dede Korkut Hikâyelerinin herkes tarafından okunmasını istiyor. Dede Korkut Hikâyelerinin hepsinde Dede Korkut'un gelip isim verdiğini, boy boylayıp dua ettiğini, Allahü Tealaya hamd ü senalar ve Adı güzel Görklü Mustafa'ya Salavat getirdiğini kahramanımız Mehmet, arkadaşı Yalçın'a okuyor. (**Gönül Alan, s.62**)

Mehmet kız arkadaşı Dilara'yı da Dede korkut Kitabıyla tanıştırıyor ve Bamsı Beyrek ile Banu Çiçek hikâyesini anlatıyor. (**Gönül alan, s.142 vd.**)

"Gönül Veren" romanı yazarın ilk romanı Gönül Alan'ın devamı niteliğindedir. Bu romanda diplomasını almaya giden Nihan Konya'da çalışan lise arkadaşı Esmâ'nın işyerine uğrar ve orada Mehmet'le karşılaşınca arkadaşı Dilara'yı durumdan haberdar eder. Mehmet'in yazmış ol-

duğu bir kitabı da Dilara'ya ulaştırır. Mehmet'in aşkına sadık kalarak hâlâ evlenmediğini bildirir. Dilara'nın küllendi sandığı gönül yarası yeniden açılır. Gece gündüz Mehmet'le geçirdiği günleri yâd etmeye başlar. Bu durumdan rahatsız olduğu için eşine açar ve anlaşmalı olarak boşanırlar. Mehmet'in İstanbul'la bir görev icabı gelmesini fırsat bilen Nihan onu Dilara ile karşılaştırır. İkili evlilik planları yapmaktadır.

Yazar Bülent Keskin her romanında olduğu gibi bura da bir efsane anlatıyor. Dilara vasıtasıyla Feridüddin Attar'ın Mantuku't Tayr'ındaki Zümrüdü Anka kuşunu, mükemmeliyete ulaşma konusunu dile getiriyor. "Kaknüs çok güzel bir kuşmuş. Aynı zamanda da çok acayıpmış. Uzak bir diyarda yaşamış..." (s.43 vd.) Bülent Keskin, insanların gerçekleri öğrenmeden geliş-i güzel, kulaktan dolma bilgilerle bazı kişilerin yargılanmasına karşı çıkar. Mehmet karakteriyle düşüncelerini dile getirir. **Sarıkamış Taarruzunun başarısız olmasının sebebini planı tatbik etmeyen kolordu komutanlarının da büyük payı olduğunu belirtir ve Enver Paşa'nın vatan haini değil, vatanını milletini seven ve ideali uğruna can veren bir şehit olduğunu** dile getirir. (s.46 vd.) İstanbul'da Eyüp Sultan Camisini ve mezarlığını, burada yatan Türk büyüklerini tanıtır, Ankara'da Taceddin dergâhında İstiklal Marşının yazılma heyecanlarını ve buraya defnedilen Muhsin Yazıcıoğlu hakkında kısa da olsa bilgi veriyor.

"Hüzün Kaldı Geriye" adlı romanda Bülent Keskin hem Konya'daki hem de Kars'taki tarihi eserleri tanıtıyor. Ebe Çolpan ve Sağlık Memuru Tuğrul vasıtasıyla sağlık çalışanlarının nasıl öz-veriyle çalıştıklarını, terör belasıyla onların yarım kalan aşklarını dile getiriyor. **15 Temmuz** yazısında, **dost kelimesinin hafffe alındığını, herkesin dost olamayacağını, dost olan kişinin hiçbir menfaat beklemeden iyilik yapan, bunu işini yaptırmak için araç olarak kullanmayan; sırlarını gizleyen ve emanete sahip olan kişiler olduğunu belirtiyor.** (s.12 vd.) **23 Temmuz** yazısında, Konya'nın manevi önderi Hz. Mevlana'nın fikirlerinin yeterince tanıtılmadığını, tüccarın ve diğer insanların kendi amaçlarına vasıta olarak kullanıldığını dile getiriyor. (s.15 vd.) Konya ziyaretlerinde Aşır Hoca ile birlikte Sahip Ata'nın yaptırdığı İnce Minare ve ayetlerin arasındaki hayat ağacı hakkında bilgi veriyor. 3 Ağustos'ta, Sahip Ata Fahrettin Ali'nin yaptırdığı Mescidin bahçesinde yer alan iki mezarın Tahir ile Zühre'ye ait olduğunu belirtiyor ve dillere destan olan aşk hikâyelerini anlatıyor. (s.18 vd.) 11 Ağustos'ta yazarımız bizleri Kars'a götürüyor. Sağlık Memuru Tuğrul ile Ebe Çolpan'ın fedakâr

çalışmalarını gözler önüne seriyor. Çolpan'a Kars'ın merkezini gezdiren Tuğrul arkadaşıını Kars kalesine götürüyor. Oradaki cami ve mes-citleri türbeleri gezdiriyor. Lala Mustafa Paşa'nın padişaha bildirmesi üzerine padişahın emriyle Ebul Hasan Harakani'nin mezarının bulunması ve üzerine türbe, yakınına mescit, hamam yapılması hakkında bilgi veriyor. (s.74 vd.) Ulu Cami'de 1915'te Ermeniler tarafından camilere doldurulup yakılan kadın, çocuk, yaşlı genç yüzlerce insanın yakıldığını gözleri dolu dolu bir vaziyette anlatıyor. (s.78 vd.) Konya Meram'daki Hasbey Camiini, türbesini, Beyhekim Mescidini ve mescidin Almanlar tarafından çalınan ve Berlin'de bir müzede sergilenen çinili mihrabı, Sadreddin Konevi Cami ve türbesini, Alaeddin Cami, Eflatun Mescidini vs. pek çok tarihi eseri Aşır Hoca vasıtasıyla bizlere tanıtıyor.

"Dünyanın Ortasında Şehbal" de ise Bülent Keskin, Alman Konsolosu ve Bağdat Demiryolları İşletme Müdürü Hügnen'in Konya ve Akşehir civarında çaldıkları tarihi eserleri anlatıyor. Seyyit Mahmut Hayrani ve Şeyh İbrahim Türbesindeki sandukaların çalınarak Almanya'ya götürülmesi, Seyyit Mahmut Hayrani türbesindeki sandukaların ve kapaklarının biri eksik olarak gümrükte yakalanması ve geri getirilmesi, çalınan eşyaların yerine sahtelerinin konulması, Akşehir Kilisesi Papaz ve adamlarının Hügnen ile ortak çalışması ve yurt dışına çıkarılan çini levhalar ve heykeller konu alınıyor. Bunlar çalıştırılan yerli halkın, Şeyh İbrahim'i Maruf köyüne kızgınlığından dolayı sandukasını da alarak orayı terk ettiğine inandığını, Türklerin tarihi eserlerinin kıymetini bilmediğini, arama ve kazı çalışmalarında ortaya çıkan birtakım eşyaları kendi elleriyle verdiklerini Mösyö Hügnen vasıtasıyla yazar çarpıcı bir şekilde anlatıyor.

"...Peder, mesela köy evlerinde, camilerinde, çini veya böyle ağaç işlemeli güzel şeyler varsa birlikte icabına bakalım. Özellikle eskimiş ve tamire ihtiyacı olan yerler olursa daha iyi olur... Tamir ederken özenle, bozmadan söküyoruz. Onların yerine bazen de başka şeyler koyuyoruz. Tamir ederken kırıldı falan diyoruz. Bazen de sahtesini yapıp koyuyoruz. Mesela Konya'da eski bir mescidin çini mihrabı var. O kadar muhteşem bir sanat eseri ki gözlerini alamıyorsun. Konsolosla birlikte gezdik ve hayran kaldık. Ama onu muhakkak bir biçimde kaçıracağım..." (s.26 vd.) Maruf Köyünden Şeyh İbrahim ve Seyyit Mahmut Hayrani'nin sandukalarını çalarlar. Bunlardan Seyyit Mahmut Hayrani'nin sandukalarının birinin kapak bölmesi hariç diğer sandukaları gümrükte yakalanır. Şeyh İbrahim'in sandukası daha önce çalındığından güm-

rükten geçmiş ve Berlin'e kaçırılmıştır.

Bunun yanında Akşehir'de görev yapan öğretmen Mehmet Ali ile İstanbul'daki Şehbal'in aşk hikâyesi, Akşehir'deki Mecsup Ömer'in Şehbal'in annesi tarafından aşkının sınanması, sonrasında Akşehir'e gelerek çıldırması olayları ilginç hale getiriyor.

Mehmet Ali araştırmayı seven bir öğretmendir. Akşehir'deki yaşlı kimselere bu bölgede yatan evliyalarn hayatlarını, Akşehir'in tarihini, milli mücadeledeki yerini ve önemli şahsiyetlerin hayat hikâyelerini, Ömer'in nasıl çıldırdığını sorarak öğrenir. Ak sakallı yaşlı bir adam, "... Çocukluğumuz birlikte geçti Ömer'le... İstanbul Üniversitesine burslu gitmişti. Son sınıfa kadar her şey normal giderken zengin bir ailenin şımarık kızı olan Şehbal'e âşık olur. Ona sevdiğini bir türlü söyleyemez. Cesaretini toplayıp söylediğinde kız onu diğer isteyenlerle kıyaslamaya kalkar ve kendisini gerçekten seviyor ise bir şeyler yapmasını ister. Ömer benim sevgimi sınamaya kalkma der, gider ve bir daha konuşmaz. Günden güne ruh hali bozulan Ömer'i konuşturmak için ne kadar uğraşsa da konuşmaz. Bir gün Tekke Deresi kenarında Nimetullah Nahcivanı'nın türbesine gittik ve bana bir şey sorma, dinle dedi ve her şeyi anlattı..." (s.49 vd.) Şehbal'in anneannesi hastalanınca yaşlı kadının iyileşme umudu kalmadığından kimselere açamadığı sırnını torununa açar. Akşehirli meczup Ömer'den bahseder. Kısa süre sonra da ölür. Akşehir'de erkek arkadaşını ziyarete gittiği esnada Şehbal, Mecsup Ömer'le karşılaşır. Adam karşısında görünce şaşırır ve "hiç ihtiyarlamamış olduğuna" hayret eder. Şehbal anneannesinin isminin de Şehbal olduğunu ve anneannesinin iki ay önce vefat ettiğini söyleyince Ömer'i bir titreme tutar ve o gün vefat eder. (s.131 vd.)

"Meriç'in Suları Kanayınca" romanında yazar Bülent Keskin dünya kamuoyunun nazarını 1912'de Balkanlarda Bulgarlar, Yunanlılar ve Ermenilerin Meriç nehrinin iki yakasında Türklere yaptıkları mezalime dikkat çekmek istiyor. Kitap 1912 yılında yaralanıp Edirne Hastanesinde tedavi gören erler arasında bir konuşmayla başlıyor. Daha sonra Balkan Savaşları ve Bulgarların kendilerine yapılan Yunan mezalimini unutup Rum ve Ermenilerle bir olup Türk halkına yaptıkları katliamı anlatır. Ermenilerin ne alakası var diyeceksiniz. 1906'de Dedeoğaç Yunan Konsolosu Angelos'un burada bir Ermeni Okulu açar. Arkası dağa yaslanan bir çiftlikte Türklere fark ettirmeden arka kısımdaki boş arazilerde Ermeni ve Rum komitacıları eğitmeye başlar. Rumlar ve Ermeniler kendi emellerine ancak büyük devletlerin yardımıyla ulaşabileceklerini

anladıklarından Almanya, Rusya, Fransa, İngiltere ve Amerika devletlerinden temin edilen silahlarla harp eğitimi alıyorlar; dikkat çekmemek için belirli sayıdaki komitacıları eğitip geri gönderiyor, sonra yeniden başka bir tertibi eğitime tabi tutuyordu. (s.12 vd.) Böylece yakında olacak bir savaşa hazırlıklı girmek istiyorlardı. 1912 yılında nihayet ellerine fırsat geçmişti. Silahlanan Rumlar; Türk ordusu yenilince Edirne'ye kadar gelmişler, Edirne'yi kuşatmaya almışlardı. Ermenilerin komutanı Andranik, tek amacının Türklere zarar vermek olduğunu belirtiyor ve cephe gerisindeki savunmasız Türk köylerine saldırmak onları katliediyordu. Gümüllüce'ye yakın Aydurmuş köyüne geldiğinde işgal edileceğini haber alan köylüler alabildikleri eşyaları arabalara yükleyerek köyü terk etmişlerdi. İlk işi caminin minaresine çıkıp Haç taktırmak oldu. Mestanlı ve Kırcaali Türk birliklerinden temizlendikten sonra gidip Bulgar topçusuna destek vermişti. Bu savaşta Osmanlı Devleti'nin en büyük hatası birbirleriyle kavgalı olan Balkan Devletleri Osmanlıya karşı birleşirken, onlar savaş çıkmayacak diye 200 bin eğitimli askerlerini terhis etmesi oldu. Savaş patlak verince bu askerler geri çağrıldı. Birlikler birbirine karıştığından düzenli bir ordu ortaya çıkaramadılar. Asker eğitim ve teçhizat bakımından noksandı, eğitimsiz askerlerin eğitilmesi için de zaman yoktu. (s.61, vd.)

Edeköy'de de kadınları evlere kapatmışlar; yaktıkları ateşe atmışlar kimilerini de tecavüz ettikten sonra canlı canlı evlerin bahçesindeki kuyulara atmışlardı. "Edeköy'de kadınların doldurulduğu ikinci evdeydi Nazmiye. O buradan kaçmak düşüncesindeydi, fakat diğer kadınlar buna yanaşmıyordu. Türk kıyafeti giymiş kadınlardan biri aralarında para toplayıp verirlerse namuslarını ve canlarını kurtulabileceklerini teklif etti. Kadınların pek çoğu üzerlerinde bulunan ziynet ve paralarını bu kadına teslim etti. İki kadın paraları teslim etmek için ayrıldıkları sırada nöbetçinin kapıdan uzaklaşarak onlarla ilgilenmesini fırsat bilen Nazmiye ile Ayşe oradan uzaklaşarak dağlara kaçtılar ve başka bir köye sığındılar. Kıymetli eşyalarını vererek kurtulmayı umut eden kadınların hepsi kuyulara diri diri atıldılar ve kuyuların içi ağzına kadar toprakla dolduruldu. (Meriç'in Suları Kanayınca, s.86 vd.)

Meriç nehrinin kıyısındaki önce Sofulu sonra karşı kıyısındaki Edeköy'ün işgali, halka uygulanan vahşet, kadınların ırlarına geçilmesi ve canlı canlı kuyulara ya da ateşe atılmaları katlanılır gibi değil. İnsanın midisini bulandırıyor. Sofulu'da Rum halkı çoğunlukta. Buradaki

Türk aileleri de katledince sıra Edeköy'e gelmişti. Bunların içinde Türkleri seven ve koruyan tek kişi Teofil idi. Edeköy'deki tüccar arkadaşı Hacı Mehmet Efendi'yi korumak için konağına davet ettiyse de o köyünde beklemeye karar verdi. Çünkü köyündeki insanlar topraklarını bırakıp gitmek istemiyorlardı. Teslim olursanız canınız ve malınıza dokunulmayacak diye söz veren Bulgar komutanı Tanef'in sözüne güvenerek halk ellerindeki silahları da teslim etmişti.

"Sofulu'ya zengin Edeköylüleri getirip bir konağın bodrum katına hapsedtiler. Bunların içinde Hacı Mehmet Efendi de vardı. Eski çobanı Anastas ona baskı yapıp altınlarını nereye sakladığını sordu. Mehmet Ağa'dan cevap alamayınca onu döverek dışarı çıkardılar ve bir ağaca bağladılar. Anaştas ve emrindeki caniler Mehmet Ağanın önce kulaklarını, sonra burnunu kesti. Kollarından parça parça etler kopardılar. Sağ ve sol ellerini avuç ortasından çivilerle ağaca çaktılar. Hacı Mehmet Ağa onları eğlendirmemek için tüm acılara sabretti ve özel yerlerini kestikleri zaman ruhunu çoktan teslim etmişti..." (Meriç'in Sultan Kanayınca, s.82 vd.)

"Annem Gelince Aklıma" romanında kaç yaşında olursak olalım annemize olan ihtiyacımızı, özlemimizi, onların sıcaklığını, koruyuculuğunu ve bizler için yaptığı fedakârlıkları dile getiriyor. Yazar olayın kahramanı İnşaat Mühendisi bir gence günlük okutarak başlıyor hikayesine. Burada da yazar yine bir türkünün hikâyesine yer veriyor. "Ada sahillerinde bekliyorum" türküsünün kahramanı 1900'li yıllarda Bahriye Nazırının kızı Şadiye Hanımla ona ulaşmak ve evlenmek için her yolu deneyen Suat Bey'in aşk hikâyesini konu alıyor. (Annem Gelince Aklıma, s.12 vd.)

Günlükteki ilk yazı, Ziya Gökalp'e ait Ala Geyik destanı idi. Günlükte ikiz kardeşler ve ağabeyi, ebe olarak görev yapan anneleri ve öğretmen baba çocuklarını çok iyi yetiştiriyor ve onların yüksek tahsil almalarını sağlıyorlar. Belli bir müddet sonra anneleri hastalanıyor ve kanser teşhisi konuyor ve kemoterapi almaya başlıyor. Çok iyi bir tedavi süresi geçirmesine rağmen hastalık diğer bölgelere de yayılıyor. Ameliyattan sonra hayata dönemeyen anne bir yıl içinde vefat ediyor. Anne özlemiyle yanıp kavruluyor ikizler ve ağabey. "Anne, sen dünyayı değiştireli 2 yıl oldu bugün, tam yedi yüz otuz bir gün. İnsan aklına getirdiğinde bile korkarak olmamasını istedikleriyle hiç beklemedikleri bir anda karşılaştığında ne hissedersen onu hissetmişim o gün. Sonrasında da takdirli ilahiyen razı olmuşum, mezarına her gidişimde yeniden hatırladığım gibi. Anne, bu bahar mezarına güzel çiçekler dikti bizim oğlan..." (s. 110 vd.) Çocuklarını

çok iyi yetiştiren başka bir anne baba ve evlatlarının sıcak ilişkileri çocuklar ne kadar büyürse büyüsün annelerinin gözünde hiç büyümediklerinin bir yansımasıdır. Oğluna üşür diye yün çorap gönderiyor, kendine iyi bakmasını tembih ediyor. Bir yuva kurması için sürekli sıkıştırıyor. Yazar, Mühendis gence Gülnur abla vasıtasıyla Mesneviden yılan hikâyesini anlatıyor. Mühendis Bey, seçilen bazı beyitlerin çıktısını alarak evlenmek üzere tanıştırdıkları kız arkadaşına okuyor, hediye ediyor. (s.90 vd.) Yazar kitabın sonunda kendi kitabından "Gönül Veren" den bahsediyor ve mühendis Bey'e nişanlısına hediye ettiriyor.

"Yüreğimi Yaktıkları Sene 1915" romanında Bülent Keskin, Birinci Cihan Harbinin başlamasıyla birlikte askerlik çağına gelmiş eli silah tutan gençlerin silahaltına alınmasından dolayı savunmasız kalan Van ve köylerinde Ermenilerin yaptıkları "soykırımı" anlatır. Van Valisi Cevdet Bey, Van'ı kahramanca savunur, lakin kuvvetli Rus topçuları karşısında mukavemeti kırılır ve Ruslar Van'ı işgal eder. Ermeni Komita Lideri Aramyan'ı Van'a vali olarak atar ve ondan sonra sistemli bir şekilde savunmasız Türk köylerine saldırılar düzenlenir.

Ermeniler isyana taraftar olmayan soydaşlarını birer birer öldürüp bunları da Türklerin üzerine atıyorlardı. "Osmanlı Devleti'ne bağlı kalan Mihran Efendi'yi haraca bağlamak istemişler, o da vermeyince takip etmişler, bağ evinde kansı ile birlikte öldürüp, suçu da Türklerin üzerine atmışlardı. Evin başka bir odasına yatırdıkları torunu Vartares şoka girmiş ve konuşmamaya başlamıştır. Daha sonra dostu Mihran Efendi'nin öldüğünü öğlünden öğrenen Hacı Abdullah, Mihran'ın oğlu Nubar'ın evine sık sık ziyaret ederek küçük kızın normal hayata dönmelerini sağladılar." (Yüreğimi Yaktıkları Sene, s.57 vd.) Yazar her kitabında olduğu gibi burada da bir hikâye ya da efsane kaleme alıyor. Sık sık atasözlerine ve deyimlere yer veren yazar, Kahramanı Hacı Abdullah Efendi'nin dilinden naklediyor. Hacı Abdullah torunlarına Sarı Saltuk'un Habeşistan'a gidişini ve oradaki halkı İslam'a davet etmesini anlatıyor. (s.102 vd.)

"Rusların Van'a geleceklerini bildiklerinden silahlanan Ermeni komitacıları Ermenileri, Ermeni vatandaşlarının yoğunlukta oldukları bölgeye çekmeye çalışıyorlardı. İsyana katılmak istemeyen soydaşlarını ölümle tehdit ederek yerlerinden yurtlarından ettiler. Bunları Van Valisinin içeri almayacağını düşünüyorlardı. Vali kapıları açtırınca planları altüst olan Ermeniler kendi vatandaşlarına ateş etmeye başladılar. O gün orada çok sayıda Ermeni öldü, kaçabilenler de

Türklere sığındılar. Bu olayı Türkler Ermenileri katlettiler diye yabancı milletlerin temsilcilerine duyurdular.” (Yüreğimi Yaktıkları Sene, s.115 vd.)

Ruslar Çaldıran'ı aldıktan sonra sınıra yakın Türkler alabildikleri eşyalarını arabalara yükleyerek Van'a göçmek için yola çıkarlar. Van'a yaklaştıkları sırada üç dört Ermeni atlı yollarını keserek nereye gittiklerini sorar. Onlar da Van'ın akabetini bilmediklerinden "Ruslar sınırı geçti, Van'a gidiyoruz." diye cevap verirler. Ermeni atlılarından biri bir kahkaha atarak, "Van artık Ermenilerin oldu. Van valisi Aramyan'dır. Gidin gidin, soydaşlarınızın başına geleni görün." diye konuşur. Kafile lideri yön değiştirerek güneye doğru yöneldiler. Van gölünün kıyısındaki Zeve köyüne sığındılar. Hacı Abdullah daha önce valinin her ihtimale karşı köylülere dağıttığı silahları getirerek kontrol ettiler ve silah kullanabileceklere dağıtarak Ermenilere karşı mukavemete geçtiler. Kadın ve çocukları da gemilere bindirip güvenli bölgelere naklettiler. Nerden bilebilirlerdi ki o gemilerin Akdamar kilisesine doğru yol alacağını? İlk gün Ermenileri köylerine sokmadılar. İkinci gün de Ermeniler geri çekilmek zorunda kaldılar. Üçüncü gün civar Ermeni köylerinden adam toplayarak tekrar saldırdılar. Sayıları gittikçe azalan ve silahları biten bir avuç mücahid esir aldılar. Başta Abdullah ve Musa Emmi olmak üzere tüm esirlere akla hayale gelmedik işkenceler yaptılar. Abdullah Efendi'nin kızları ve gelini göle doğru koşup kendilerini suya attılar, ama hepsi bu saadete! erişemedi. Aışe, gelini Emine ve küçük bebeği Rabia'yı yakaladılar. Gelinini işkence ederek öldürdüler. Önce kollarna, bileklerine koltuk atlarına ve dizlerine, bacaklarına sopa ile vurarak kemiklerini kırdılar. Sonra göğüslerini kestiler ve vücudunun değişik yerlerine defalarca bıçak saplayarak öldürdüler. Küçük Rabia'yı havaya atıp altına süngü tutarak vücudunu delik deşik ettiler. Köyün geride kalan genç ve güzel kızlarını toplayıp yine Akdamar'a götürdüler... (s.119 vd., 146 vd.)

Gemide umuda çıkan yolcuları ise bir sürpriz bekliyordu. Daha önce geminin mahzene saklanmış olan Ermeni komitacıları silahlarıyla güverteye çıkararak kadın, çocuk, genç kız ve yaşlılardan oluşan Türkleri katletmeye başladılar. Öldürdüklerini göle atıyorlardı. Genç kızları bir tarafa ayırıp yaşlı kadınları ve erkekleri yönünü güverteye döndürüp ateş etmeye başladılar. Ölenleri derhal denize attılar. Kadınların kucaklarındaki bebekleri de denize attılar. Genç kızlardan bir kısmı kendini göle atmak için koştu. Bir kısmı kendilerini göle atmaya başlarken bazıları da komitacıların engellemeleri karşı-

sında muvaffak olamadılar. Abdullah Efendi'nin kızı Zeynep de bunların arasında idi. Az önce kayın validesinin ve kayınbabasının işkence ile öldürüldüğüne şahit olan Zeynep, kuşağından çıkardığı hançeriyle kendisini sürükleyen Ermeni'yi bıçakladı. Ermeni oracıkta can verirken bir odaya kapatılan Zeynep ve diğer kadınlar Akdamar kilisesinde ölümlerden ölüm beğenecekti. (Yüreğimi Yaktıkları Sene, s.130 vd.)

Zeve katliamından tek kurtulan Hacı Abdullah'ın torunu olmuştur. Onu yaralı bir halde bulan Ermenilerin baskısı sonucunda komitaya mecburen katılan Mihran'ın oğlu Nubar, erzak çuvallarının arasına saklayarak kaçırılmış, daha sonra büyütürerek İstanbul'a Darü'l Eytam'a göndererek orada okumasını temin etmişti. Öğretmen olan Hacı Abdullah'ın torunu Abdullah Zevelioğlu, Konya ziyaretinde tanıştığı bir meslektaşına gönderdiği mektupta Van ve Zeve katliamını bildiriyor.

"Çalın Davulları" romanında Bülent Keskin bizleri Balkan savaşlarının acı hatıralarından alıp, Birinci Cihan Harbine, Mondros Mütarekesinden sonra İstanbul ve İzmir'in işgal yıllarına götürüyor. Balkan savaşından sonra tek kurşun atmadan Selanik'i Yunanlılara teslim eden Tahsin Paşa'dan sonra şehrin yağmalanmasını, şehirde yapılan katliamı, halkın can, mal ve ırzına tasallut olan Yunan askerlerinden kurtulmak için varını yoğunu satarak İzmir'e göç eden hayatı ıstırapla yüklü bir ailenin, Selanik ve evlat özlemini dile getiriyor. İzmir'i Yunanistan'a bağlamak için İzmir Metropolitanin halkı tahrik etmek üzere verdiği vaazları, yerli Rumları silahlandırarak Türk halkının üzerine saldırdığını; Türklere karşı savaşmak istemeyen Rumları öldürüp suçlu Türklerin üzerine attıklarını vs. faaliyetlerini tüm detaylarıyla gözler önüne seriyor. İzmir'de terzilik yapan Terzi Tahir ve Osman Nevresin (Hasan Tahsin), Şaban'ın Hayri Efendinin İzmir'i vermemek için yaptıkları mücadeleleri, İzmir'de halkı aydınlatmak için yayın yapan gazetelerin Vali İzzet Bey tarafından kapatılmasını, Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti ve Türk Ocağının çalışmalarını anlatıyor. İzmir'i işgal eden Yunan ordusunun kadın, kız, çoluk çocuk, genç yaşlı demeden herkese ateş açtıklarını, genç kızları ve kadınları, çocukları köylerin meydanında yaktıkları ateşe attıklarını, hamile kadınların karnını yararak bebeklerini süngünün ucuna takarak öldürdüklerini vs. vahşetlerini dünya kamuoyuna duyuruyor. Köyünden tarlaya çalışmaya giden yaşlı adamın torunu dedesine seslenerek; "Sabırlıyım ben, buraya kadar dayandım. Biraz da ben çekeceğim artık arabayı." Bunları duyan genç kadın susmayı tercih etti, konuşmadı. Kolay değildi,

son altı sene içinde yaşadıkları. Önce çocuklarının babasını, sonrada peş peşe üç yavrusunu kaybetmişti. Evlat olarak bir Mustafa bir de Zeynep kalmıştı. ...12 Kasım 1912. Beş gün önce Selanik'i savaştan Yunana teslim etmişti, hain Arnavut Kara Tahsin Paşa! Askerler ve halk ne kadar karşı çıksa da teslim olmamaya, olan olmuştur. Çok açık seçikti ki Türkleri burada yaşatmamak, buralardan sürdürmek için her türlü aşığı yapacaklardı... Ayrılacaklardı Selanik'ten. Kayınbabası Terzi Tahir, oğlu, gelini ve torunları için en doğrusunun İstanbul'a gitmek olduğunu düşünmüş, onlara da sormuş, birlikte karar vermişlerdi. Satabilecekleri mallarını satmaya çalışacaklar, satamazlarsa mecburen bırakacaklardı burada. Akşamüstü hava hafiften kararmaya başladığı bir sırada hayvanlara yem vermeye gittiğinde bahçe kapısının açık olduğunu gördü Halide. Kapıyı kapattuktan sonra ahura girer girmez orada olduğunu fark etmediği birinin arkadan gelip ağzını sıkıca kapattığı ve aynı anda diğer koluyla da boğazını sıkırtmasıyla öylece kalakaldı. Kaçmaya çalıştıysa da hareket edemedi. Üç Yunan askeri saldırmıştı Halide'ye. Ağrının yakınındaki samanlığa doğru sürüklüyorlardı. Tekmeler savurarak, eliyle çırpınarak engel olmaya çalışıyorlardı onlara. Ağzını kapatmaya çalışan eli ısırabilmişti son hamlede. Sesleri duyan kocası Halit, duvarda dayalı duran dirgeni kapığı gibi Halide'nin üstünü başını parçalayan askere sapladı. Sonra ikincisine sapladı. Şaşkınlığı geçen üçüncü asker tabancasını çıkararak Halit'e ateş etti. Halit, yere düşerken üçüncü Yunan askerine de dirgeni saplamıştı... Biricik evladını kaybeden Terzi Halil gelini ve torunlarıyla birlikte Edirne'nin yolunu tutmuştu. Yolda iki torunun da toprağa verdikten sonra Zeynep, Mustafa ve oğlunun emaneti gelini Halide'yle birlikte İstanbul'a göç etmişti. Onu İzmir'e yakın köylerden birine yerleştirdiler. Bahçelerini ekip dikmeye başladılar..." (Çalın Davullar, s. 10 vd.)

Çalın Davullar türküsünün hikâyesini Bülent Keskin Romanımızın kahramanı Terzi Tahir ustaya anlatıyor. "Tüccar Rüstem Ağa'nın küçük kızı Fitnat ile Mehmet'in yarım kalan aşkı türkîye konu oluyor. Bütün Balkanlardaki Türk illerini kasıp kavuran kolera salgını Selanik'i de vuruyor. Koleraya tutulan Fitnat düğününe bir hafta kala ölünce Mehmet de deli divane oluyor. Birkaç ay sonra Mehmet'inde cesedini Fitnat'ın kabrinin yanında buluyorlar. Sonra arkaalından bu türkî yakılıyor." (Çalın Davullar, s.13 vd.)

Köyde yapamayan Terzi Mehmet geliniyle birlikte İzmir'e yerleşmeye karar verir. Her şeylerini satarak şehre gelirler. Selanik'ten tanıdığı

bir dostu Şaban aracılığıyla bir ev kiralar ve kısa zamanda bir dükkân açar. Birinci Dünya savaşından sonra Mondros Mütarekesi imzalanmış, anlaşma maddelerine dayanarak İngiltere, Amerika, Fransız ve Yunanlılar İstanbul ve İzmir Limanının işgal etmişlerdi. Terhis edilen askerler de kimi bacağını, kimi kolunu veya gözünü kaybetmiş bir vaziyette memleketlerine dönmeye başlamışlardı. İzmir Metropolitisi Hrisostomos Yunanlılar ve İngilizlerle iş birliği yaparak yerli Rumları Türkler aleyhine kışkırtıyor, kendileri gibi düşünmeyen Rumları bir vesileyle öldürüyor ve suçu da Türklerin üzerine atıyorlardı. (s.152 vd.) Yunanlıların İzmir'e çıkardığı Efzun Alayını takdis etti. Yerli Rumlar Efzun Alayıyla birlikte hareket ederek vilayeti ve askeri kışlayı işgal ettiler. Silahları toplanmış olan askeri kışlayı topa tutular. Diğer taraftan Yunanlılar ve yerli Rum askerler kışladaki askerlerin pek çocuğunu öldürdüler. Konak'tan Kemer altına doğru ilerlemekte olan Yunanlıların taşkınlıklarına devam ediyorlar, Türk Ocağı ile Kemeraltı'nın birleştiği meydana halkı "Yaşasın Venizolos" diye bağırma zorluyorlar, bağırmayanları oracıkta öldürüyorlardı. Bu olaya daha fazla dayanamayan Hasan Tahsin tabancayla ateş ederek alayın bayraktarını öldürdü. Bunu fırsat bilen Yunanlılar makineli tüfeklerle halkın üzerine ateş açtılar. (s.190 vd.)

"İstiklal Yolunda" Mondros Mütarekesinden sonra Anadolu'nun İtilaf Devletlerinin donanmasının İstanbul limanına demir atması, Yunanlıların İzmir'e asker çıkartması ve Anadolu içlerine doğru yayılma faaliyetleri karşısında Batı Anadolu'da direniş için oluşturulan milis kuvvetler, Müdafaa-yı Hukuk Cemiyetlerinin açılması ve Kuvayı Milliye'nin Batı Anadolu'da teşekkülü, Yunan ordusunun ilerleyişini durdurmak için Eşme müftüsü Ahmet Nazif Efendinin Çerkez Ethem ve Demirci Efe Çetelerinin birleştirme çabaları, Anadolu'da çıkan İsyanların çeteler yardımıyla bastırılması, bazı çetelerin düzenli orduya girmek istememelerinden Hilafet Ordusu ve Yunanlılarla birlikte hareket etmelerini anlatıyor. İnönü Savaşlarında ve isyanların bastırılmasında çok etkili olan Çerkez Ethem ve kardeşlerinin düzenli orduya katılmak istemediğinden isyanları ve Yunanlılara iltica etmesi, Ahmet Nazif Efendi'nin Sakarya ve Başkomutanlık Meydan Savaşına katılması, savaş bitene kadar Millî Mücadele ile beraber olması dile getiriliyor. Afyonkarahisar'a kadar yayılan Yunanlılar burada savunma hattı yaparak Anadolu'ya yerleşmeye çalışıyor. Yunanlılar işgal ettikleri her bölgeyi soyup soğana çeviriyor, Müslüman halka yapılan işkence ve zulüm had safhaya ulaşıyor.

Halkın nesi varsa elinden almıyor, vermeyenleri öldüresiye kadar dövüyorlar, kadınların namuslarına el uzatıyorlar.

Hacı Müftü, Batı Anadolu'daki Faaliyetlerini Galip Hoca (Celal Bayar)), Bekir Sami Beyle birlikte ve Mustafa Kemal Paşa'nın talimatlarına göre yürütüyor. Kuva-yı Milliye için asker toplamak, askeri yardım, erzak ve mühimmatları cepheye taşımak gibi önemli görevleri üstleniyor. Ankara'da Meclis'in rahat çalışması için Yunan ilerleyişinin önünde engel olmaya devam ediyor. Yaptığı vaazlarla vatandaşın Kuva-yı Milliye yanında yer almasını sağlıyor. Diğer taraftan İstanbul Hükümetinin yıkıcı faaliyetleri dur durak bilmiyor. **'Mustafa Kemal ve Anadolu'daki Milli Direnişin bir isyan olduğunu belirtip, bunların kanının canının, malının helal olduğunu' belirten Dürrizade Abdullah Efendi'nin fetvaları İngiliz uçaklarıyla yurdun her tarafına atılmıştı.** Bu fetvalardan Eşme'nin merkezi olan Takmak'a da atılmıştı. Hacı Müftü Efendi atılan bildirileri müfrezedeki erlere toplattırıp imha eder. Bir taraftan da camide, evlerde, kahvehanelerde halkla konuşarak, bu kararın işgal altında verildiğini, halifenin özgür olmadığından buna uyulmaması gerektiğini halka anlatır. Ankara'dan Börekçi Rifat Efendi ve beş müftü, medrese müdürü ve müderrisleri olmak üzere 20 kişinin imzasını taşıyan fetva geldiğinde, okur ve altına kendi imzasını atar. Takmak'ta ne kadar kâğıt varsa toplattırıp, fetvayı çoğaltır. Müfrezesindeki erlerden bazılarını köylere göndererek halka okutturur. Kendisi de sürekli halka meydanlarda ve camide vaaz vermektedir. İstanbul Hükümetinin gönderdiği fetva ile Rifat Efendinin fetvalarını halka okur.

"Dünyanın nizamının sebebi olan İslam Halifesi'nin halifelik makamı ve saltanat yeri olan İstanbul'un Müminlerin emirinin varlığı sebebine aykırı olarak İslam düşmanı olan düşman devletler tarafından fiilen işgal edilerek, İslam askerleri silahlarından uzaklaştırılıp, bazıları haksız olarak şehit edilmiş, Halifelik merkezini koruyan bütün istihkamlar, kaleler, savaş aletleri zapt edilmiş, Resmi işleri yürüten ve İslam ordusunu donatan Babı Ali ve Harbiye nezaretine el konulmuştur. Bu suretle halife, milletin gerçek menfaatleri uğrunda tedbir almaktan men edilmiştir. Örfi İdare yerine Harp Divanları kurulmuş, İngiliz kanunları uygulanarak kararlar verilmek suretiyle halifenin yargı hakkına müdahale edilmiştir. Yine halifenin rızası olmadığı halde, Osmanlı toprakları olan İzmir, Adana, Maraş, Urfa, Antep taraflarına düşmanlar tarafından tecavüz edilerek oradakilere Müslüman olmayan uyruklarla el ele vererek İslamları toptan yok etmeye,

mallarını yağmalamaya, kadınlarına tecavüze ve Müslüman halkın bütün kutsal inançlarına hakaret etmeye kalkışmışlardır. Anlatılan şekilde hakarete ve esirliğe uğrayan halifelerini kurtarmak için ellerinden geleni yapmaları bütün Müslümanlara farz olur mu? Cevap: Hakikati Allah en iyi bilendir, olur..." **(İstiklal Uğrunda s.94 vd.)**

Zafer kazanıldıktan sonra Yunanlılar geri çekilirken uğradıkları bütün köyleri ateşe veriyor. Ahalinin bir kış boyunca yiyeceği ambarları boşaltıyorlar, samanlıklarını, ahırlarını ve evlerini yakıyorlardı. Yaklaşan kış mevsiminde birçok insanı evsiz barksız bırakıyorlardı. "Yunan ordusunun güçlü mukavemetine rağmen, ilerleyen Türk ordusu Takmak'a yaklaştığında alevlerin yükseldiğini gördüler. Halk ve askerler ne kadar uğraştırsa da Takmak'ın tamamen yanmasını engelleyemediler. Yunan birlikleri geri çekilirken Alaşehir'i, Kula'yı, Turgutlu'yu, Salihli'yi, Gördes'i, Aydın'ı, Nazilli'yi ve daha pek çok yerleri taş üstünde taş kalmayacak şekilde yaktı. Güzel İzmir'imizi de şehzadeler şehri Manisa'mızı da yakarak son kez zarar vererek terk ettiler. Mustafa Kemal Paşanın ve kahraman ordumuzun desteğiyle Trakya ve İstanbul'dan da düşmandan temizlenmeye başlamıştı. Üç buçuk yıl Anadolu'da kalan Yunanlılar halkın mallarını yağmalamış, suçsuz insanları öldürmüş, kadınların namusunu lekelemiş, giderken, evlerini ve ahırlarını yakarak 1 milyon insanı sokakta bırakmıştı." **(İstiklal Uğruna, s.142 vd.)**

1923'te Cumhuriyet kurulduktan sonra Eşmeye dönüp müftülük yapmaya başlayan Ahmet Nazif Efendi, 1927 halkın mallarını gasp etmek ve eşkıyaya yataklık etmesinden dolayı İstiklal mahkemesinde yargılanan Madanoğlu Mustafa'nın, kardeşi Hacı Rüştü ve oğulları da halk tarafından şikâyet edip tutuklanır. Hacı Rüştü hapisteyken onu aklamaya çalışan ve hükümet nezdinde girişimlerde bulunan Ahmet Nazif Efendi, Hacı Rüştü'nün oğulları tarafından tabancayla vurularak öldürülür.

Bülent Keskin'in **"Kumrular Ağlar İçimde"** romanı da aynı "İstiklal Uğruna" romanında olduğu gibi Türk milletinin, halkının, askerlerinin, hanımlarının ve çocuklarının çektiği sıkıntılarla, acılarıyla dolu bir hayatı gözler önüne seriyor. Eşini ve çocuklarını cephede kaybetmiş kadınlar ya da asker evlatlarından hiç haber alamayan anne babalar, torunlarına ve gencecik gelinine bakmak zorunda kalan nineler, dedeler... Yokluk bir şekilde bastırılır da yürekte oluşan boşluğu hiçbir şekilde doldurulamıyor. Küçük Ağâh'ın yıllarca "Babam ne zaman gelecek?" diye annesi Mehlika Hanım'a sorular sorması ve bir

türlü verilemeyen cevaplar... Mektepte, sınıfta, sokakta birçok şehit çocuğunun babasının adını alarak yarım kalmış bir hayatı sürdürmeye, yazarlarının kabuk bağlamasını bekleyen genç kadınlar, yaşlılar...

Agâh Bey, I. Dünya Savaşında Çanakkale cephesine gönderilirken başka bir gemiye aktarılacak Teşkilatı Mahsusa'ya alınmasını, Çanakkale'de şehit düştüğü haberinin ailesine bildirilmesinden sonra anne, nine ve torunu Küçük Agâh'ın Akşehir'de babalarını öldü bilerek yaşamaya devam ederler. Büyük Taarruz arifesinde görevi sona eren Agâh Bey'in Mustafa Kemal Paşa'nın Akşehir'deki karargâh odasında oğluna ve ailesine kavuşması herkese heyecanlı ve duygusal anlar yaşatmıştır. Batı Cephesi Komutanlığının Akşehir'e kadar çekilerek burada Büyük Taarruz hazırlık çalışmaları ve ardından gelen zaferler dizisi; Anadolu ve Rumeli yakasının düşmanlardan temizlemesi kitabın ana konusunu oluşturur

Kıymetli yazar Bülent Keskin bu kitabında da Türk çocuklarına milli şuur vermek gayreti içindedir. Millî Mücadeleyi, savaş yıllarının sıkıntılarını, veba salgını, halkın Millî Mücadeleye verdiği desteği, Büyük Taarruz için yapılan hazırlıkları anlatarak çocuklara vatanın kıymetini, millî birlik ve beraberlik duygusunu aşılama çalışmıştır. Düzenli ordunun kurulması ve idarenin tek bir elden yönetilmesi, Tekâlifi Millîye kararları, Başkomutanlık yetki süresinin uzatılması, eğitilen ordunun beslenmesi ve cepheye giden askerler her türlü ihtiyacının karşılanması, orduya harp alet ve edevatının teçhizatı hususunda halkın fedakârlığının bir millete kurtuluşu sağladığını Türk çocuklarının kalbine nakşetmek ister. Akşehir'deki tarih mekânları da anlatarak çocuklara tarih ve sanat sevgisini, halkın dini ve millî değerlerine önem vererek milli şuurunu güçlü ve daimî tutmayı hedeflemiştir.

"Agâh Bey can kulağıyla dinliyordu. Sana üç adet hüviyet düzenlendi. Birinde Ermeni, birinde Rum ve diğerinde Arap kimliğinde olacaksın. Ne zamana kadar diye sorarsan onun da cevabı Büyük Harbin bittiği zaman diyebilirim sana. Yalnız ailen seni Çanakkale'de şehit olmuş sanacak.

Enver Paşa'nın yanından sonra bir alt kattaki İstihbarat Dairesine götürdüler..." (Kumrular Ağlar İçimde, s.62 vd.)

"Kırmızı Kar" romanında Bülent Keskin ilginç bir olay örgüsüyle karşımıza çıkıyor. Yolda Alaeddin'e doğru ilerleyen bir kişi simitçi çocuca üç simit alır. Okula gidip gitmediğini soran çocuğa sorar. Çocuğun orta üçe geçtiğini öğrenince Reşat Nuri Güntekin'in "Çalı Kuşu" romanından

birtakım sorularla onu imtihan eder. Aldığı cevaplardan memnun olan adam çocuğa gazoz içmesi için fazla para verince kabul etmez ve paranın üstünü vermeye çalışır. Çocuk kabul etmek istemezse de zoraki parayı cebine koyar. Adam Alaeddin tepesindeki çay bahçesine gider. Burada eski arkadaşı Cengiz Bey'le karşılaşır. Cengiz Bey'in yanında amcası Abdullah Bey de vardır. Üç arkadaş samimi bir hava içinde geçmişten, not tutmaktan, hatıralarını yazmaktan bahsederler. Cengiz Bey, dedesi Yusuf'un başından geçen ilginç hadiseleri, onun hayat öyküsünü anlatmaya çalışır. Bu anlatımda en çok dikkat çekilen olay kızlara hiç değer verilmemesi, bir mal gibi alınıp satılması, onların okula gönderilmemesi, sadece ırgat gibi her işte kullanılabilen bir iş gücü olarak görülmesidir. Yazar, ağır başlık parasının ve analık hakkı geleneğinin insanları nasıl zorladığını, bu tür geleneklerin ortadan kaldırılmasını savunur. Faydalı olan ve insanlara eğlence veren güzel geleneklerin de sürdürülmesi taraftardır.

Olayın kahramanı Yusuf köyünde Sare adlı bir kızla nişanlanır. Ailesi altından kalkamayacak bir başlık parası ister. Aynı zamanda anası için de analık hakkı adında yine yüklü bir meblağı talep ederler. Yusuf başlık parasını denkleştirmeye çalışırken nişanı bozup fırsattan istifade yanı yarıya başlık parası ödeyip kızı ucuza almaya tevessül eden kişiler de az değildir.

"Sare ile Yusuf'un sözünün kesildiği gün başlık konusu da konuşulmuş, Yusuf'un yüreğine koca bir bomba konulmuş gibi olmuştu. Başlık için koyun değil yüklü bir meblağ para istemişti Sare'nin ailesi. Yusuf'un ailesi bu parayı verebilme imkânı olmadığı gibi köylerinde bile bunu verebilecek kimse bulunmazdı. Belki Yunak'ta zengin esnaftan birkaç kişi bunu karşılayabilir fakat hemen verin deseler kimse veremezdi. Bunun için Yusuf, yakın akrabalarından birkaç kişiyi başlığın azaltılması için araya adamlar koydu ise de Sare'nin babası Nuh deyip, peygamber dememişti. Bu yüzden Yusuf, kendi işlerinin yanında başkalarının işlerini de görmeye gider, para biriktirmeye çalışırdı..." (Kırmızı Kar; s.16) Bülent Keskin, haksızlığa uğrayan kişilerin karşı tarafı kendi kafalarına göre cezalandırmasına karşı durur ve onları ayıplar. Yusuf'un Sare'nin önünü kesen Hasan'ı dövmesini yadırgar.

"Yusuf, her ne kadar suçlu olsa da Hasan'a yaptıklarından dolayı biraz pişman olmuştu. Hasan Sare'ye davranışında tamamen kötü niyetli idi. Bu kötü niyetinin cezasını da o gece görmüştü ama Yusuf'un kafasına takılan mevzu bu tür kötü niyeti olan kişilere karşı verilecek cezaayı kendisinin seçmesiydi. Bazen öfkeye kapılıp,

sinirine mağlup olup da Hasan'ın canını almadığına şükrediyordu. Bunu yapabiliirdi ve kalan ömrünü pişmanlıkla geçirebilirdi. Onun aslında kafasına takılan en önemli mevzu, kötülüğe, haksızlığa uğrayanların hakkını kendilerinin almak zorunda kalışlarıydı belki de. Müslümanların yaşadığı bir yerde böyle bir durumun olması gerekirdi. Birbirine evlatlarını evlendirme sözü veren iki ailenin verdiği bu karan başkasının bozmaya çalışmaması, buna yeltendiği takdirde önce toplumun yerleşik ahlak düzenine göre davranılması, bununla çözüme kavuşturulmadığında meselenin hukuki çözümlerine başvurulması gerekiyordu. . .” (Kırmızı Kar, s.35)

Başlık parasını tamamlayan Yusuf Sare ile evlenebilmek için annesiyle birlikte düğün gününü konuşmaya gider. Kayın babası düğünü altı ay sonra yapabileceğini söyleyince, Meryem ana düğünü harman sonuna bırakılacağını, evden gelin çıkaracağı kızının da harmana kadar çalıştıracağını anlar:

“Kadınları başlık parası olarak para kazanma aracı olarak gören bir zihniyetin, bedenini de bedava işçi görmesinin tezahürüydü bu durum. Bir buçuk yıldan fazla bir zamandır evlenmek için, artık bu beklemenin sona erdirilmesini istemeleri normal olsa da bunu dile getirmek zorun zoruydu” (s.42) Meryem Ana, parayı düğünde vermeyi isteyince Sare'nin babası istediğinden vaz geçer ve iki ay içinde düğünleri olur. Yusuf ve Sare mutlu bir hayat yaşarlar. Dört çocukları olur. Bir gün Sare hastalanır ve genç yaşta hayata veda eder. Yusuf yıkılır. Oğlunun uzun süre yas tutmasına dayanamayan anne onu ikinci defa evlendirir. İkinci eşi ilk çocuğuna hamile kalınca aileyi tekrar bir sevinç ve huzur kaplar. Fakat o bölgeye kar çok yağdığından her taraf kapanır; aşhane, ahıra, yollar açılırdı. Ayşe evde yemek yenip, siniyi aşhaneye götürürken avluda buzdan ayağı kayar ve çok kötü düşer. Cahillik burada her şeyin önüne geçer. Ayşe'yi doktora götürmek yerine bakıcı kadınlara gösterirler. Ayşe'nin beline bal sararlar. Ayşe'yi biraz rahatlatırsa da ağrıyı kesmez. Ertesi gün bakıcı kadını çağırırlar, yeni kesilmiş kuzu etini iyice dövüp beline sararlar. Ayşe'nin sancısı kesilir gibi olsa da ara sıra yine şiddetlenir. Doğum yaklaşınca da doktora götürmek yerine evde doğum yaptırırlar. Çocuk da anne de hayatını kaybeder: **(s.52 vd.)** Yazar kitapta insanların kötü huylarını, çekeme-mezliğine, ikiyüzlü davranmalarını kınar. İkinci karısının ölümünden sonra hiç evlenmek istemeyen Yusuf'u hayata tutunmasını, kuzu alıp satmasını ayplayan köylüler onun yüzüne söyleyemediklerini arkasından konuşurlar: “Anası oğluna kan anıyor, oğlan ise kuzu peşinde” **(s.59 vd.)** Yazar tuhafına giden bir başka olay da şöyle an-

latır: “Yusuf'un gelin almaya gelen yakın akrabasından birinin belindeki silahı görünce gelinin amcası kapıyı kitler ve açmak için adamın belindeki tabancayı ister. Bu şaşılacak bir durumdur. Ne kadar para teklif etse de amca kabul etmez. Sonunda gelin amcasını bir tokatla yere yıkar ve kapıdan çıkar. **(s.72 vd.)** Yusuf'un bu hanımından da 16 çocuğu olur. Sürüsünü de zamanla çoğaltır. O yıl çok kar yağmış, yollar kapanmıştı. Ağla kadar yol açmak gerekiyordu. Bir gün bir rüya görür ve babasının vasiyetini hatırlar: Babası koyunlarını 999'dan fazla türetme, 1000 etme diye vasiyet etmiş. Yusuf'un koyunları ise 1100 olmuştu. Sabah kalktıklarında karların üzerinde kan görürler. Üç hafta boyunca ulaşılmayan hayvanların bir kısmı ölmüş, bir kısmını da kurt parçalamıştı. Ağıldan çıkan hayvanlar kar yemeye ve köye gelince de su içmeye başladıklarından hayvanların pek çoğu çatlayarak telef olmuştur. Bu kanlar Yusuf'un koyunlarının kanıydı. **(Kırmızı Kar, s.87 vd.)**

Bülent Keskin, “**Bayatkulu'nun Sırmı**” adlı romanında Konya'nın Yunak İlçesinin tarihini, buraya yerleşen boyları, yaşayış şekillerini, inançlarını, efsanelerini, halkın örf ve adetlerini anlatır.

Bayatkulu, Yunak'a ait küçük bir tepenin adıdır ve köyün adıdır. Tepede Horasan erenlerinden birisinin Türbesi bulunmaktadır. Anadolu Selçuklu Döneminde Bayat boyundan bir aşiret buraya yerleşmiş, tepe de adını bu aşiretten almıştır.

Bülent Bey, Bayat Boyunun Beyinin adını Alp-gut oğlu Otman olarak almıştır. Pek çok tarihinin kabul ettiği bir görüş olan eski Türklerde Osman adının mevcut olmadığını, bunun evin ya da obanın küçük oğlu anlamına gelen Otman isminin bir unvan olduğunu kabul etmektedir. Otman Bey'in atının ismini de Türk Mitolojisinden seçmiştir. Atının adı Tulpar'dır. Tulpar, Türk mitolojisinde rüzgardan hızlı koşan çift kanatlı at demektir. Efsaneye göre bir bey doğduğunda Tanrı ona yardım etsin diye Tulpar'ı yaratmıştır. Rengi süttten daha ak ya da geceden daha karadır. Beyi uçursun diye kanatları olur lakin sadece gece açar. Birisi görürse işte o an kayboluverir kanatları. Bey'in uzağında ise, onun yelesinden veya kuyruğundan alınan bir kılı yakarsa hemen yanında oluverir. Boşuna dememişler Aksakallılar, “Türk'ün atı, kanadadır diye.” **(Bayatkulu'nun Sırmı, s.11 vd.)**

Kitapta geçmiş ile hali hazır birlikte verilmiştir. Kitabın sonuna kadar Otman Beyin hikâyesi devam eder. Diğer taraftan İstanbul'da Çengelköy'de oturan Hayati Beyin Kızlarının evinde çıkan yangın üzerine tamirat esnasında çatıda çıkan bir çömlek içinde hazine ve farklı bir böl-

mesinde de deriye çizilmiş bir harita vardır. Olay Hayati Bey'in kızları, Damadı Alparıslan, torunu Kağan onun arkadaşı ismet ve Yunaklı Hasan Bey etrafında gelişir. Hazineyi kardeşler arasında paylaşırken Kağan haritayı arkadaşı İsmet'e okutturur. Bayatku ve Yunak işaretleri üzerine araştırmaya devam ederler. Yunak'a gelen Kağan ve arkadaşı İsmet'e Bayatku köyünden Hasan Bey yardım eder. Yapılan kazı çalışmasında Türbenin kuzeybatısında 10 adım ilerisinde işaretli yeri kazılar. Kazı sonucunda üç beş altından sonra küp içinde bir harita ve kitap saklıdır. Aile dedelerinin bu köyden Afyon'a gittiklerini, oradan da İstanbul'a göç ettiklerini anlatır. Yazar, Türk kültürüne yön vermiş, eserleri, şahısları bir vesileyle anlatır.

İstanbul'da bir ailenin dinlediği radyodaki konuşmaları vesile kılarak, Faruk Nafiz Çamlıbel'i ve Bestekâr Alaeddin Yavaşca'yı tanıtır. (s.41 vd.) Bayatku'nda Türbenin yanı kazıldıktan sonra sandığın içinde çıkan kitap ise Dede Korkut Kitabıdır. Yazar burada Dede Korkut'tan bahsederek, Dede Korkut'un bütün Türk boylarınca bilindiğini, her hikâyenin sonunda soylandığını, boy boylamasını anlatır. Günümüz hâlâ kullanılan atasözlerine yer verildiği belirtir. "...Allah Allah demeyince işler düzelmaz. Kadir Mevla vermeyince kul zengin olmaz..." (s.154) Yazar olayları naklederken Bayatku'na ait bir efsaneyi anlatır. Efsanesi şöyledir. "Yaylanın birinde Alişar adında bir bey yaşamış. Arazi veya başka bir anlaşmazlıktan dolayı başka bir bey onu pusuya düşüp öldürmüştü. Alişar'ın ölümünden sonra beyliğe geçen Kınco, onun ne kadar malı mülkü varsa hepsine el koymuş. Diğer ailenin mallarını ve paralarını da gasp edip herkese

korcu saçı zalim bir bey olmuş. Kınca bununla da kalmamış, Alişar'ın karısını nikâhlamış. Kadıncağız üzüntüsünden birkaç ay sonra vefat etmiş. Yetim ve öksüz kalan Alişar'ın kızı Mirce ninesinin yanına sığınmış. Yıllar geçtikçe çok güzel bir kız olan Mirce'yi pazarda bir delikanlı görmüş ve âşık olmuş. Mirce de ona sevdalanmış. Delikanlının adı Hinto imiş. O da Mirce gibi öksüz ve yetim kalmış ve demirci olan dedesinin yanında büyümüş. Mirce ile Hinto'nun aşkı dilden dile dolaşır olmuş... Bunu öğrenen Mirce, durumu Hinto'ya bildirir ve birlikte kaçarlar. Bir mağaraya sığınır. Azıkları bitince yiyecek bulmak için çıkan Hinto'nun ardından uzun bir süre haber alamayınca Mirce de mağaradan çıkar. Karanlıkta yolunu kaybeden Mirce yorgunluktan bitap düşerek yığılır ve vahşi hayvanlar tarafından parçalanır. Mağaraya dönen Hinto sevgilisini bulamayınca o da yollara düşer. Bir değirmene rastlar ve değirmenciye derdin anlatır. O da bulunduğu yerin en yüksek noktasına çık. Kuşlar nereye inip çıkarsa kız oradadır, demiş. Değirmencinin dediğini yapan Hinto uzak bir yerde kuşların inip çıktığını görmüş. O yere varınca sevgilisini parçalanmış cesediyle karşılaşmış. Hinto çılgına dönmüş, kendi canına kıyakakken son anda Değirmenci yetişerek kendini öldürmekten kurtarmış. Mirce'nin cesedini alıp değirmenin yakınına defnetmiş. Bütün bunların başına gelmesine Kınco sebep olduğundan onunla savaşmaya karar vermiş. Kınco'dan kadre uğrayan kişilerle birleşmiş ve beyliği ele geçirmiş. Hinto bey olmuş ama Mirce'yi bir türlü aklından çıkaramamış. Günlerden bir gün bir çobandan kaval isteyerek Mirce ile kaldıkları mağaranın dibinde çalmaya başlamış. Tüm der-

ACZİMİN GİRYESİ

Ahmet
Sevgi

ATA VE EVLAT

"Atanın evladına yandığı kadar evlat ataya yansa",
Bilmem abartılmış olur mu "dünyayı ateş alırdı" dense.

15 Kasım 2024

(Ahmet Sevgi)

dini kavala ve kayalara dökmüş. O günden sonra Hinto'yu hiç gören olmamış. (s.90 vd.)

Bülent Keskin, bir yeri tanıtırken efsanelere yer verdiği gibi halk arasında temeyyüz etmiş kişilere, (s.94), yörenin aşıklarına, Molla Rahim'e (s.107 vd.), halkın adet ve geleneklerine de yer verir. Bunu da ustaca karakterlerine yaptırır. Kağan ile İsmet, Yunak'ta katıldıkları bir düğün yemeğinde verilen yemeklere dikkat çeker. "İlk önce sofraya iki derin tasta çorba geldi. Biri yoğurt çorbası ötekisi etli bamçaydı. Derin taslardaki çorbaları içtikten sonra yayvan bir tabakta güveç, aynı büyüklükte bir başka tabakta da etli pilav getirdiler. Daha sonra yoğurt içine konmuş kuru fasulye getirdiler..." (s.123 vd.)

Yunak'ın adının Yunmaktan geldiğini belirten Bülent Keskin, Yunak'ın yerleşimin yeni olduğunu, Turgut kasabasının ise daha eski bir yerleşim yeri olduğunu ifade ediyor.

"**Samangan Kurdu Azad Beg**" Sovyetler Birliğinin desteklediği subaylarla 1978'de Afganistan'a kendisine bağlı bir komünist bir idare kurulunca, Afganistan'ın Kuzey bölgesinde yaşayan Müslüman Türkler hem Komünistlere hem de Peştunlularla mücadele etmek mecburiyetinde kaldılar. Liderleri İkinci Dünya savaşından sonra en büyük arzusu Türkiye'ye yerleşmek olduğu halde gelmesine izin verilmediği için Afganistan'ın Peşaver Kentine yerleşen Özbek Dr. Varis beyin oğlu Azad Bek. Bu kitapta onun birbirlerine düşman olan Avşarları, Türkmenleri, Kırgızları, Aşarları ve Tacikleri nasıl bir araya getirip düşmana karşı savaştıklarını, kurdukları Güney Türkistan İslam Temsilciliği Başkanı Azad Bek ve mücahitlerinin çok zor şartlarda kıt imkanlarla hem komünistlerle, hem Peştunlarla hem de Ruslarla nasıl mücadele ettiklerini, kuvvetleri denk olmayan bir avuç mücahidin mücadelelerini, yalnızlıklarını, Azad Bek'in azmini, en çok desteğini beklediği Türkiye'den destek alamadığını, Türk halkının desteğiyle çok az bir nakit yardımının yapıldığını, ümitsizleri, daha sonra etrafındaki grupların birer birer dağıldığını, ihanete uğrayarak şehit edilmesini okuyacaksınız.

Bülent Keskin, kitaplarını hangi kavim adına yazmışsa hemen onun yanında ya bir masal ya da bir anı anlatıyor. Azad Beg'in annesi Hokand hakanlığının torunu.

Yazar, kadınların eğitilmiş olmasını çok önemsiyor. "Azad evin en büyük çocuğu ve bir de erkek olmak hasebiyle küçük yaşlardan itibaren sorumluluk dolu çocukluk evresi geçiriyordu. Zekâsı, dürüstlüğü ve kararlılığıyla yaşatlarından kolayca ayrılıyordu. Çok meraklıydı ve daha çocuk olmasına, öğrenmenin ilk şartının merak olduğunu bilmesine rağmen sorular sormaktan

alamıyordu kendisini. Annesi onca iş ve uğraşı içerisinde onun sorularını cevaplamadan bırakmıyor, bildiklerini ayrıntılarına kadar inerek anlatıyordu. Bu bazen bir masal, bazen bir efsane bazense kendi geçmişlerine dair izler şeklinde oluyordu. Çocuklarının okulda öğrendiklerinin dışında kendi kültürlerine ait bilgileri öğrenmeleri; onların dünyalarını farklı bir biçimde kavramalarını, muhakkak ki kendilerinin ve içlerinde yaşadığı toplumun ve milletin farkına varmalarını sağlıyordu. Bir annenin eğitim ve bilgi düzeyi ne kadar yüksek olursa bunun çocuklarına aktarılması ve yansması da o kadar fazla oluyordu... Annesi oğluna bir Özbek Masalı olan Gün Kız ile Ay Kız'ı anlatmaya başlıyor. Bu iki kardeşin Aynı oğlana sevdalanmalarından dolayı sonradan aralarına nasıl fesat girdiğini, birbirlerinden kurtulmak için Tanrıya nasıl dua ettiklerini belirtiyor ve birlik olmanın güçlü olmanın önemini vurguluyor." (Azad Bek, s.16 vd.)

Azad Bek'in eğitimine dikkat eden annesi ve babası, Hokand Hanlığı ve onun kahraman prensesi Kurumcan Hatun'u, devleti yönetmesindeki başarısını ve Ruslarla mücadelesini anlatıyorlar. Çocuklarının köklerine, soyuna ve kültürünü sahip çıkmasını sağlıyorlar.

1979 sonunda Sovyetler Afganistan'ı istila edince, Azad Bek ve arkadaşları Türk boyları arasındaki kurgunlukları gidererek Kuzey Afganistan Vilayetleri (Güney Türkistan) Birliğini kurarak hem komünist idareye, (zaman zaman Peştunlarla) hem de Ruslara karşı mücadele başlatıyor. O zamana kadar Afganistan'da farklı büyüklükteki Mücahit gurupları varsa da en büyüklerini Burhaneddin Rabbani, Gülbeydin Hikmetyar ve Şah Ahmet Mesut'un liderleri olduğu gruplar oluşturuyordu. Bunların genel merkezleri Peşaver'de bulunuyor. Kuzey Afganistan Vilayetleri İslam Birleşmesi kurulması ve Azad Bek'in tek başına teşkilatın başına geçmesinden sonra silahsızlıktan dolayı diğer savaşan guruplar tarafından (Peştunlar ve Tacikler) yer alan Özbek ve Türkmenlerin büyük çoğunluğu ayrılarak Azad Bek'in gurubuna katıldılar. Azad Bek'e olumlu yaklaşan tek gurup lideri Ahmet Şah Mesut'tu. Azad Bek, Teşkilatın merkezini Kuzey Afganistan'daki Samangan şehrine nakletti. Aybek'teki ilk askeri karargâhını kurduktan sonra Bamyan yakınlarındaki Kuh-u Merd'de de karargâh oluşturdu. Tirmizi ve Bahari adını verdiği iki kolordu oluşturdu. Bunları yaparak Kuzey Afganistan'da Samangan, Belh, Cüzcan ve Faryab bölgelerindeki birliklerle uyum sağladı. Peşaver'de de bir temsilcilik kurdu. Gülbeydin Hikmetyar ve Burhaneddin Rabbani onun Afganistanlı bile olmadığını, Türkçe bilmediğini ileri sürerek silah yar-

dımı yapılmasını engellediler. Bu durum Azad Bek ve arkadaşlarını yıldırma ve kıymetli eşyalarını satarak silah temin ettiler. Devamlı olması için Türkiye ve Suudi Arabistan'daki Özbekler ticaretten elde ettikleri kazanlarını mücahitlere ulaştırdılar. (Azad Bek, s.54 vd.)

Azad Bek, Kuzey Afganistan İslam Birleşmesindeki birleştirici rolüyle partisini genişletti. Yakın dostu Dr. İmurat Argun'u yardımcısı yaparak yurt dışında yaşayan Türkistanlılara iletişim kurdu ve onların maddi desteğini sağladı. Ziya Ülhak'ın danışmanlığını yapan Türkistanlılarla da iletişim kurdu ve Pakistanlıların da desteğini kazandı. Azad Bek, güvenli bölgelere göç eden Türkmen ve Özbekler için çadırlarda okul açıyordu. Türk çocuklarına kültürünü, dilin, dinin öğretmek için hocalar temin ediyordu. O biliyordu ki cahil hiç düşünmez, sorgulamaz, kim ne derse onun peşinden gider. Ama okumuş olanlar, aydınlar düşünür ve halkın menfaatlerini savunur. Özellikle çocukları yetiştirecek olan kadınların da okuma yazmasını öğrenmesi için de okullar açmıştı. (Azad Bek, s.64 vd.)

Yazarımız Azad Bek'in sadece Komünist Ruslarla savaşmadığını, kendilerinin Müslüman, Azad Bek ve diğerlerini kâfir ilan eden Gülbeddin Hikmetyar'la savaştığını anlatıyor. "Ölümler Dans Eder mi?" ara başlığı altında anlattığı bir olay tüyler ürperticidir. "...Bamyan civarında Hazaralar yaşardı. Köyün tamamı Şii Müslümandı. Zeynel Abidin ve Hüseyin Hazara Türklere indendi. Azad Bek'in emrinde çalışan mücahitlerdendi. Görev dönüşü köylerine uğramışlar ve iki üç gün aileleriyle hasret giderdikten sonra birliklerine dönmeye karar vermişlerdi. Hikmetyar'ın adamları ikisini de bir sabah tutuklayıp köyün meydanına getirirler ve halka da hitap ederler. Dinlerinden dönüp kendilerine katılmayı teklif ederler. Onlar Müslüman olduklarını belirtse de karşı taraf onlarla alay ederler. Köyün meydanına kocaman bir ateş yakarlar ve içine çiviler ve demir parçaları atarlar. Nar gibi kızarmaya başlayınca Zeynel Abidin ve Hüseyin'in başlarını kılıçla koparırlar ve ateşten kışkaçlarla aldığı demir parçalarını şah damarların üstünde tutarak dağlarlar. Başları kesik iki vücut, içerdeki kanın tazyikiyle sağa sola oynamaya başlar. Adamlar bu vahşetlerine kahkahalarla gülerle. Sonra iki adamın karlılarını da ateşin yanına getirirler. Elbiselerini parçalayarak kızgın demir parçalarını ve çivileri vücutlarına saplarlar. Kadınlara çığlıklarla kısa süre can verirler. Halktan birkaç kişiye daha işkence yaparlar. (Azad Bek, s.72 vd.)

Yazar Bülent Keskin denk olmayan bir savaşta Rusların savunmasız köyleri bombalayarak, kimyasal silah kullanarak Türk halkını topyekün

imha ettiklerini ifade etmektedir: "... Türk köylerini, savunmasız halkı, çocukları ve kadınları katlediyor, havadan atılan bombalarla oranın sahipleri olan Türk halkını katlediyorlardı. Mezarı Şerif yakınlarındaki bir Türk köyüne içinde zaman ayarlı bombalar bulunan oyuncaklar atarak bunlarla oynayan çocukların, kadın ve ailelerin ölümlerine sebep oldular. Başka bir köye de kimyasal saldırı da bulunmuşlar; asit bombaları yağdırarak dışarıda bulunan çocukların ciltleri yanarak ölmelerine sebep olmuşlardır. (Azad Bek, s.58 vd., s.98 vd.)

"Serencam" da Bülent Keskin 17. Yı. Rodos eski Kadısı Halil Efendi'nin emekliye ayrıldıktan sonra Milas'ta bir çiftlik kurup yerleşmesi ve baskından geçen olayları anlatır. Adı Celali İsyanlarına karışan eski Konya Valisi Yusuf Paşa'nın önce Milas yakınlarında bir yere sürgüne gönderilmesi, eşkıyalarla iş birliği yaparak Halil Efendi'nin çiftliğini yağmalanmasını, hakkında güçlü deliller bulununca Kuyucu Murat Paşa tarafından idam edilmesini konu alır.

Rodos'ta davalara bakan Kadı Halil' Efendi'nin yaşı epey ilerlemiş, kırk sene kadılık yaptıktan sonra İstanbul'a dönmek istiyordu. Tek isteği yardımcısı Orhan'la birlikte İstanbul'a gidip Üsküdar'daki Şemsi Paşa Camisi gibi bir cami yaptırmaktı. Bütün hayali bunun üzerineydi ve epey bir meblağ da biriktirmişti. Devlet Milas'ta bir çiftliği mülk olarak verince oraya yerleşmeye karar verdi. Adadaki hesabını tamamladıktan sonra paralarını deri kırbaların içine doldurup gemiyle Muğla'ya oradan da karayoluyla Milas'a ulaştı. Paralarını da limanda bir depoya koydu. Çiftliği bir düzene soktukten sonra buradaki hayatına alışmaya başladı. (Serencam, s.33 vd.)

Bu romanda Bülent Bey ayrıca Celali İsyanlarının temeline iniyor ve insanların neden daha çıkıp eşkıya olduğunu anlatıyor.

"...Yusuf Paşa'nın yardımcısı ve çiftlik sorumlusu Çakır Hüseyin Topal Nuri'nin evine gidince çiftliğe dâhil olan Hasan ile İbrahim'in neden dağa çıktıklarını anlatmasını ister. İbrahim, Bursa'ya gelen yeni mültezimin çiftçinin ödeyemeyeceği kadar vergi yüklediği, insanların daha tarlada iken mahsulünün tamamına yakınına el koyduğunu, Kadı'nın ise bu problemi çözmeye yanaşmadığını, davayı kaybettiklerini, meğer Kadı'nın mültezimle ortak çalıştığını, bulunduğu makama da rüşvetle geldiğini öğrenirler. İstedikleri vergiyi ödemeyince üzerine devletin asker saldırdığını, ailelerini korumak üzere isyan etmiş olan Kalenderoğlu'na katıldıklarını, Kalenderoğlu'nun Sancak beyi olarak atanmasından sonra korkup Yusuf Paşa'ya iltihak ettiklerini anlatır." (Serencam, s.44.dv.)

Kadı Halil Efendi'ni Çiftliğinde çalışan Kâhya Doğan'ın babasının vefatı üzerine Kadı Efendi ile Orhan bir araba hazırlayarak cenazeye katılırlar. Kadı Efendi Akşama da yemekler hazırlatarak gönderir. Doğan babasının ölümüyle yalnız kalan kız kardeşi Çiğdem'in de yanında götürebilmesi için Kadı Efendi'den izin almasını Orhan'a söyler. Kız kardeşini Çiftliğe götürülen Doğan olayı olduğu gibi anlatır. Orhan da unuttuğunu hatırlar ve Kadı Efendi'ye söyler. Kadı efendi Doğan'a olumlu cevap verir. Çiğdem'in de gelmesiyle köşk daha bir güzelleşir. Becerikliliğinden dolayı Kadı Efendi'nin karısı onu yanına alır. Orhan Efendi ile Çiğdem'in bir yuva kurmalarına yardımcı olur. Orhan'ı kendi oğlu gibi gören Kadı Efendi, köşkün yanındaki depo gibi bir yeri boşalttır ve iki odalı güzel bir ev yaptırır ve düğünün tüm masraflarını karşılar. (Serencam, s.65.vd)

Çiftlikteki hayatı düzene soktuktan sonra Kadı Efendi cins atları satın alıp çiftliğine getirir ve ata sporu cirit geleneğini canlandırır. Birinci gelenler için altın madalyonlar yaptırır. Kadı Efendi, pazarda değerinde satılmayan çok gösterişli bir atı çiftliğe getiren kişilerden satın alır. Atın adını Aykara koyarlar ve cirit için hazırlanırlar. Aykara ciritte Yusuf Paşa'nın atı Sultan'ı geçince, eşkıyalarla anlaşılan Yusuf Paşa, bir hile ile çiftlikteki ev halkını uykuya daldırır ve atı çaldırır. Daha sonra dağdan eşkıyalar gelerek evde ne kadar değerli eşya ve paralar varsa hepsini alırlar. Çolak İsmail ve kardeşi Kadı Efendi'nin cami için biriktirdiği paraları da bulur ve götürürler... (Serencam, s.99 vd.)

"Masum" romanında Ermenilerin tehirci esnasında komitacıların İngiliz, Fransız ve Amerikalıların isteği üzerine Sadrazam Damat Ferit Paşa ve İngiliz Muhipler Cemiyeti tarafından yalancı şahitlerin ifadelerine göre ve delil gösterilmeksizin idam edilen Milli şehidimiz Boğazlıyan Kaymakamı Mehmet Kemal Bey'i anlatır. Kocası komitacı Bogos Efendi tarafından öldürülen Ermeni Mane Hanım'ın Kemal Bey'in suçsuz olduğuna dair ifadeleri, Kemal Bey ve avukatının isnat edilen suçları delilleriyle çürütmeleri dikkate alınmaz. (s.174 vd.) Mahkeme heyetini değiştiren Sadrazam Ferit Paşa İngilizlerin ve Fransızların isteği üzerine Kemal Bey'e idam kararının verilmesini sağlar. 10 Nisan 1919'da suçsuz olduğunu ve şehit olduğunu ifade eden Kemal Bey, evlatlarına ve yakınlarına sahip çıkılmasını Türk milletine emanet ederek idam sehpasına çıkmıştır. (s.192 vd.)

Nasreddin Hoca romanında ise Bülent Keskin, hocanın hayatı, eğitimi, yaptığı görevleri ve sosyal yaşantısı hakkında bilgi verirken araya fıkralarını serpiştirir. Hoca, insanlara, dedikodu

yapamamaya, arkasından konuşmamaya, yarıdışlamaya ve misafirperverliğe vs. dair güzel ahlaklı olmaları hususunda nasihatler verir. "Hoca Akşehir'de kadılık görevinde bulunduğu yıllarda iki kişi mahkemeye gelir. İri yarı ve güçlü olan diğerini yakasından tutmuş, adeta sürükler vaziyette içeri girerler. Hoca kızar ve adamın yakasını bırakır. Mesele nedir diye sorar. İri yarı olan, bu adam benden 20 akçe aldı ve borcunu geri vermiyor, der. Davalıya döner Hoca; 'Sen bu adamdan 20 akçe almışsın, borcunu niye ödemiyorsun' der. Adam bana gerçekte vermediği akçeleri benden istiyor, der. Bunun üzerine davacıya döner, "Bu akçeleri sen bu adama rüyanda mı verdin?" O da evet, cevabını verir. Hoca davalıya, kuşağındaki keseyi çıkar, der. Adam keseyi çıkarınca 'içindeki paraları avucuna dök ve say der. Keseden 22 akçe çıkar. İki akçe sende kalsın ve keseye diğerlerini koy ve bana geri ver, der. Adam şaşkın bir şekilde denileni yapar. Hoca davacıyı yanına çağırır, kesenin içine bak der, Adam kesenin içine bakarken hoca kesenin ağzını büzer ve sallamaya başlar. Paranın sesini duydun mu? diye sorar. Adam evet, deyince sesini duydun, şimdi buradan uzaklaş bakalım, der. Adam oradan uzaklaşırken davalıya dönerek, sende al şu akçeleri der..." (s.84 vd.)

"Cantemir" romanında yazar, Rusların baskıları sonucunda Kafkasya dağlarında yaşayan Karaçay Türklerinin hazin hikâyesini, meslek ve fen öğrenmek için İstanbul'daki Yetimhane'den Almanya'ya gönderilen Cantemir ve arkadaşlarını, Birinci Cihan Harbinden sonra İttihat ve Terakki Partisi yönetici zümresinin Almanya'da ortamın durulmasından sonra yurda dönüş faaliyetlerini, Teşkilatı Mahsusa Üyelerinin Avrupa'daki faaliyetlerini anlatır. İdealleri uğruna ölümü göze alan ve Ermeni katillerince katledilen eski sadrazamlardan Sait Halim Paşa, Bahaddin Şakir, Dr. Nazım, Cemal, Talat ve Enver Paşa'nın çileli hayatlarını ve şehadetlerini dile getirir.

Ruslar tarafından toprakları elinden alına ve ağır vergiler altında ezilen Minğ tav'da yaşayan Karaçaylar, topraklarını bırakmak istemezler. Çocuklarının Rus okulunda yetiştirilip onlara askerlik yapacaklarını öğrenince Hacı Hamzat ve bazı köylüler Türkiye'ye göç etmeye karar verirler. (Cantemir; s.8 vd.) Göç gününden bir gece evvel hacı Hamzat torunlarına, Karaçay Malkar'da Gezoh beyi ve Beynöger'in masalını anlatır. Gezoh, hastalanan oğluna çare ararken bir cadı ona, oğluna ak geyik sütü içerse iyi olacağını söyler. Abisinin hastalığına şifa için küçük kardeşi Beynögerin, Ak geyik sütünü bulmak için uzun yolculuğunu, ak geyiğin lanetlemesini, etrafına çok kar yağmasını ve ailesinin onu ara-

maya çıkmasını, sevdiği kızın yalvarmasını, aşığıya atlamasını sonucunda küçük kardeşin vefat etmesini, kızın da oracıkta kendini bıçaklayarak öldürmesini nakleder. (s.12 vd.)

Hacı Hamzat ailesi, arkadaşı Batır Kara, torunu Cantemir, gelini oğlu, hanımı ve diğer köylülerin katılmamasıyla oluşan bir katile, zor şartlar altında Karadeniz'e kıyısı olan Novoroski'ye gelirler. Burada kalabalık bir gurup da karların üzerinde gemi beklemektedir. Türkiye'ye ulaşabilmek için bir hafta boyunca Türk gemisinin gelmesini beklerken hastalanırlar. Yolcular arasında salgın hastalık başlar ve pek çok insan vefat eder. Gemiye sadece zorunlu eşyalarını alabilen insanlar, hayvanlarını ve eşyalarını öylece sahilde bırakmak zorunda kalırlar. Çünkü bunların mallarını almamaları için Çar emir vermiştir. Gemideki yolcuların hasta olanları Kaptan Salih farklı odalara yerleştirir ve karantina altına alır. Yine de ölümlerin önüne geçemez. Cantemir'in de annesi, babası dedesi ve ninesi de vefat edince yalnız kalan Cantemiri Hacı Hamzat sahiplenir ve bırakmak istemez. Kaptan Salih Bey, yaşlıları ikna ederek Cantemir'i evlat edinir. Birinci Dünya savaşının başlamasıyla Salih beyin damatları silahaltına alınarak cepheye gönderilir. Onların şehadet haberi üzerine kızları da hemşire olarak orduya katılır ve onlar da şehit olur. Bu arada Kaptan Salih'in de gemisine el konulur ve

Doğu Cephesine malzeme nakliyle görevlendirilir. Rusların bombalamasıyla gemi Trabzon sahili açıklarında batır. Kaptan Salih'in Hanım da bu acılara dayanamayarak vefat edince Cantemir yetimhaneye verilir. (s.25 vd.) Yetimhaneden seçilerek Almanya'ya meslek öğrenmek için gönderilen Ahmet Cantemir Salih, yurda dönmek için ne kadar uğraşsa da dönemez. Almanya'da Alman kimliğiyle bir demir fabrikasında çalışır. Yurda dönüş umudu kalmayınca çalıştığı fabrikanın sahibinin kızı Hanna Terasa ile evlenen Cantemir, çocuğunun yüzünü göremeden 1939'da Almanlar tarafından askere alınır ve Varşova'da şehit düşer. Elias, annesinin ölümüyle ortaya çıkan hatıra defterinden babasının Türk olduğunu öğrenir. İstanbul'a gelerek Üsküdar'da babasına ait evi bulur ve Yetimhaneye yaptırır ve bazı gelirlerini buranın masrafına vakfeder.

Sonuç

Bülent Keskin'in sadece romanlarını inceleyebildim. Yazar eline aldığı her konuyu eni boyuna inceler, atasözleri ve deyimler ile süsler. Bazen bir efsane ve evliya menkıbesi ile bazen Mesnevi'den beyitler ve türkülerin hikâyesi ile bazen de yaşlı amcaların anlatımıyla sözlü anlatıma yer verir. Eserlerinde geçmişi ve hâlihazır aynı zamanda işler. Mesela bir hatıratan yola çıkarak bir devletin ve insan hayatının tüm safhalarını

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

انفقوا كفتست پس كسبى بكن
زانكه نبود خرج بى دخل كهن

"Yoksullara verin" denmiştir, şu halde kazan. Çünkü elinde eskiden kazandığın bir şey olmadıkça harç edemezsin.

(Hz. Mevlânâ)

KAZANMADAN İNFAK EDİLMEZ

Yüce Allah'ın "infak edin" emrini "çalış, kazan" diye anla,
Çalışıp kazanmadan hiç infak edilir mi, sen söyle ey monla!

15 Kasım 2024 (Ahmet Sevgi)